

5

מדינת ישראל

א

משרדי הממשלה

ס/פ די'ג

משרד

43.4

ביקור גורבצ'וב
6/92

א/ס 4570/קמ וססס

תיק מס'

5/1

מחלקה

שם תיק: ביקור גורבצ'וב

מזהה פנימי: א-5/4570

מזהה פריט: R0002trw

כתובת: 2-111-2-3-5

תאריך הדפסה: 28/07/2020

5

בלמ"ס

סמנכ"ל למזא"ר
303258 טל'

י"א בסיון תשנ"ב
12 ביוני 1992
103.01

270049

הנדון: פמליית מ. גורבצ'וב

1. מיכאיל סרגייביץ' גורבצ'וב
נשיא לשעבר, נשיא הקרן הבינ"ל למחקר חברתי, כלכלי ומדיני.
2. ראיסה מאקסימובה גורבצ'וב רעייתו
3. אנטולי צ'רניאייב,
ראש קבוצת המומחים והיועצים של נשיא הקרן.
4. יורי אוסיפיאן,
חבר האקדמיה הרוסית למדעים.
5. בוריס גולנצוב, קצין בשרות האבטחה.
6. סרגיי גומון,
קצין בשרות האבטחה.
7. טאטיאנה דאק,
עוזרת אישית.
8. אנטולי סמירנוב,
ראש הטקס של הקרן.
9. ולדימיר טומרקין,
יועץ תקשורת.

מיכאיל סרגייביץ' גורבאצ'וב.

מזכ"ל הוועד המרכזי מ-11.3.85.

נשיא ברית המועצות.

תאריך לידה: 2 מרס 1931, אביו איכר.

מקום לידה: PRIVOLNOE מחוז STAVROPOL.

לאוס: רוסי.

חברות במפלגה: 1952.

חבר בוועד המרכזי: 1971.

השכלה: עורך-דין, אוניברסיטת מוסקבה 1955, אגרונום-מוסמך המכון החקלאי

בסטאברופול ב-1967.

1943 - תלמיד בית ספר (הפסקה בלימודים בתקופת הכיבוש הגרמני)

בסטאברופול.

1946 - נהג עוזר במפעל טרקטורים ב- PRIVOLNOE.

1950 - לימודים עד יוני 1955 בפקולטה למשפטים באוניברסיטה במוסקבה.

1952 - מזכיר הקומסומול בפקולטה למשפטים.

1955 - ספטמבר, תועמלן של הקומסומול בעיר סטאברופול.

1956 - מזכיר ראשון של הקומסומול בסטאברופול.

1958 - מנהל מחלקת ההסברה (תעמולה) של הקומסומול במחוז סטאברופול.

1958 - מזכיר שני של הקומסומול במחוז סטאברופול.

1960 - מזכיר ראשון של הקומסומול במחוז סטאברופול.

1961 - נציג - חבר משלחת לוועידה ה-22 של המפלגה הקומוניסטית /בריהמ.

1962 - מארגן מטעם המפלגה בקולחוזים ובכפרים שיתופיים במחוז סטאברופול.

1962 - משתתף בלימודי ערב באוניברסיטה חקלאית בסטאברופול.

1962 - דצמבר, מנהל מח' ארגון של המפלגה במחוז סטאברופול.

1965 - מזכיר ראשון סטאברופול.

1965 - מזכיר שני סטאברופול.

- 1969 - חבר הסובייט העליון, חבר בועדה האקולוגית.
- 1970 - 11 אפריל, מזכיר ראשון מחוז סטאברופול.
- 1971 - בועידת המפלגה ה-26, נבחר כחבר הועד המרכזי.
- 1974 - 25 יולי, יו"ר הועד לענייני הנוער בברית המועצות.
- 1978 - 27 נוב, מזכיר בועד המרכזי לענייני חקלאות.
- 1979 - 18 אפר' - יו"ר ועדת החוקה של הסובייט.
- 1979 - 27 נוב', מועמד לפוליטבירו.
- 1980 - 21 אוקט', חבר הפוליטבירו.
- 1983 - מזכיר שני לענייני קאדר המפלגה וחינוך רעיוני תחת שלטונם של אנדרופוב וצ'רננקו.
- 1984 - 11 אפריל, יו"ר הועדה למדיניות חוץ של הסובייט.
- 1985 - 11 מרס, מזכ"ל של הועד המרכזי.
- 1985 - 2 יולי, חבר הנשיאות של הסובייט העליון של בריהמ.
- 1989 - 7 יולי, יו"ר הועדה ל"תולדות המפלגה", ליד הועד המרכזי של המפלגה.
- 1988 - 29 יולי - יו"ר ועדה לעריכת רפורמות בתחום הפוליטי.
- 1988 - 1 אוקט', יו"ר הנשיאות של הסובייט העליון של בריהמ.
- 1989 - 25 מאי, יו"ר הסובייט העליון של בריהמ.
- 1989 - 9 יוני, יו"ר ועדת החוקה.
- 1989 - 9 דצמ, יו"ר משרד (ועדה) ליד הועד המרכזי לביצוע רפורמות.
- 1990 - 15 מרס, נשיא בריהמ.
- 1990 - 10 יולי, ועידת המפלגה מס' 28: בחירה מחודשת לכהונה של מזכ"ל הועד המרכזי של המפלגה וחבר הפוליטבירו.
- 1990 - ועידת המפלגה מס' 28: יו"ר הועדה לתכנון מחדש של התכנית הרעיונית של המפלגה.

18/8/91 הקשר נמצא גורלם (363 בביא בקרים)

31/12/91 תפטר מכהונתו כנשיא בריהמ (שאלה
לחוקרים)

ג' באייר תשנ"ב
6 ביוני 1992
רוס 103.01

235896

הנדון: יחסי ישראל - רוסיה

כללי

הפדרציה הרוסית היא הגדולה והחשובה בחבר המדינות העצמאיות. היא מונה כ-150 מיליון נפש (כמחצית אוכלוסית בריה"מ לשעבר) ושיטחה מהווה כ-77 אחוז מבריה"מ. בפדרציה כלולים איזורים אוטונומיים של מיעוטים אתניים, רבים מהם מוסלמים, שכיום אחוזי תסיסה לאומנית ורוח בדלנות.

רוסיה היתה ליורשת של בריה"מ ומוכרת בזירה הבינ"ל בתור שכזו. שגרירנו במוסקבה הגיש את כתב האמנתו לנשיא רוסיה בוריס ילצין, בינואר 1992.

שגרירה של בריה"מ בישראל, אלכסנדר בובין, הפך לשגריר רוסיה, עם התפרקות בריה"מ ב-31/12/91. ישראל הכירה בעצמאותן של "חבר המדינות העצמאיות" - ובתוכן רוסיה (25/12/91).

בילטרלי

אנו נערכים לפיתוח קשרים עם רוסיה בכל התחומים ובראש ובראשונה בתחום הכלכלי, המדעי והמדיני. במשך שלוש השנים האחרונות התפתחו יחסי הכלכלה, המדע והתרבות עם בריה"מ בצורה נמרצת, והדבר מהווה התחלה טובה להמשך וקידום היחסים הבילטרליים עם רוסיה (שירשה את המוסדות וגופים ממשלתיים ואת התעשייה ומוסדות התרבות הנמצאים בשיטחה).

ביקורים מרוסיה בישראל

א) בספטמבר 1991 ביקר בארץ יו"ר הועדה לקשרי חוץ ויחסי חוץ כלכליים של הפרלמנט הרוסי, ולדימיר לוקין, בהזמנת יו"ר ועדת חו"ב של הכנסת אליהו בן אלישר. בימים האחרונים התקבלה ההזמנה לביקור גומלין של ח"כ בן אלישר במוסקבה.

ב) בתחילת ינואר 1992 ביקרה בארץ גלינה סטרובויטובה, יועצת הנשיא ילצין לענייני מיעוטים וחברת הפרלמנט הרוסי.

ג) בסוף ינואר ביקר בישראל של יו"ר אגוד התעשיינים של רוסיה ארקדי וולסקי. (הוא אחד מהמועמדים לתפקיד רוה"מ רוסיה).

ד) באמצע אפריל ביקר בהזמנת ראש העיר ירושלים ות"א בישראל ראש עירית מוסקבה, ג. פופוב ונפגש עם רוה"מ, שה"ח, ראשי עיריית י"ם ות"א, יו"ר מפלגת העבודה ח"כ רבין ועם ח"כ פרס הביא עימו שדר בע"פ מהנשיא ילצין הקורא להידוק שת"פ בין המדינות.

ה) בימים 1/5 - 28/4 התקיים ביקור עבודה רשמי של סגן הנשיא א. רוצקוי בראש משלחת כלכלית, אשר נפגש עם נשיא המדינה, רוה"מ, שר האוצר ואנשי כלכלה ועסקים. לס/הנשיא נלווה ס/שה"ח-לשעבר, י. וורונצוב, יועצו המדיני של ילצין.

ס/הנשיא רוצקוי התבטא במהלך ביקורו בתחום המדיני:
א) רוסיה עסוקה כעת יותר בהתרחשויות פנים ופחות בנושאי חוץ אך יחד עם זאת, כיו"ר משותף לתהליך השלום במז"ת, אינה יכולה להזניח כליל את האזור הזה.
ב) לישראל הזכות לחיות בשלום ובבטחון באזור. זכות זו נרכשה בדם וב ואין לאף אחד הסמכות לבטלה.
ג) ירושלים היא בירת ישראל מזה דורות וחייבת להשאר מאוחדת.
ד) ניתוק היחסים עם ישראל ב-1967 היה שגיאה היסטורית שבגינה הפסידה רוסיה 25 שנים של שת"פ פורה.
ה) הביקור הוא שלב חדש ביחסים בין שתי המדינות ויש למהר ולפתח שת"פ בכל התחומים, כאשר העולים הרבים מרוסיה יכולים להוות גשר מצויין לפיתוחם.

תהליך עשיית השלום באזורנו
פתיחת השיחות הרב-צדדיות במוסקבה - אחרי היסוסים רבים - העלתה את רוסיה לדרגה שווה לזו של ארה"ב, לפחות בתפקידה כשותפה שווה לתהליך.

לקראת הועידה במוסקבה 28/1/92 הגיע מסר משה"ח רוסיה אל ס/ראה"מ ושה"ח ד. לוי שבוטאו בו הדגשים שלהלן:

א) המזה"ת הינו בעל חשיבות רבה לאינטרסים הלאומיים של רוסיה.
ב) מדיניות החוץ של רוסיה, כממשיכת דרכה של בריה"מ, תחתור להשכנת שלום בר קיימא ויציבות במזה"ת.
ג) רוסיה תמשיך לשתף פעולה עם ארה"ב בתהליך עשיית השלום.
ד) השיחות הרב-צדדיות במוסקבה נועדו לנרמל את המצב במזה"ת וליצור בו אקלים של אמון.
ה) הבעת תקוות שה"ח רוסיה ליצירת קשרים אישיים "למען שת"פ הדוק" בין ישראל לרוסיה ועמיהן.

ג' באייר תשנ"ב
6 ביוני 1992
רוס 103.01

235896

הנדון: יחסי ישראל-רוסיה

כללי

הפדרציה הרוסית היא הגדולה והחשובה בחבר המדינות העצמאיות. היא מונה כ-150 מיליון נפש (כמחצית אוכלוסית בריה"מ לשעבר) ושיטחה מהווה כ-77 אחוז מבריה"מ. בפדרציה כלולים איזורים אוטונומיים של מיעוטים אתניים, רבים מהם מוסלמים, שכיום אחוזי תסיסה לאומנית ורוח בדלנות.

רוסיה היתה ליורשת של בריה"מ ומוכרת בזירה הבינ"ל בתור שכזו. שגרירנו במוסקבה הגיש את כתב האמנתו לנשיא רוסיה בוריס ילצין, בינואר 1992.

שגרירה של בריה"מ בישראל, אלכסנדר בובין, הפך לשגריר רוסיה, עם התפרקות בריה"מ ב-31/12/91. ישראל הכירה בעצמאותן של "חבר המדינות העצמאיות" - ובתוכן רוסיה (25/12/91).

בילטרלי

אנו נערכים לפיתוח קשרים עם רוסיה בכל התחומים ובראש ובראשונה בתחום הכלכלי, המדעי והמדיני. במשך שלוש השנים האחרונות התפתחו יחסי הכלכלה, המדע והתרבות עם בריה"מ בצורה נמרצת, והדבר מהווה התחלה טובה להמשך וקידום היחסים הבילטרליים עם רוסיה (שירשה את המוסדות וגופים ממשלתיים ואת התעשייה ומוסדות התרבות הנמצאים בשיטחה).

ביקורים מרוסיה בישראל

א) בספטמבר 1991 ביקר בארץ יו"ר הועדה לקשרי חוץ ויחסי חוץ כלכליים של הפרלמנט הרוסי, ולדימיר לוקין, בהזמנת יו"ר ועדת חו"כ של הכנסת אליהו בן אלישר. בימים האחרונים התקבלה ההזמנה לביקור גומלין של ח"כ בן אלישר במוסקבה.

ב) בתחילת ינואר 1992 ביקרה בארץ גלינה סטרובוויטובה, יועצת הנשיא ילצין לענייני מיעוטים וחברת הפרלמנט הרוסי.

ג) בסוף ינואר ביקר בישראל של יו"ר אגוד התעשיינים של רוסיה ארקדי וולסקי. (הוא אחד מהמועמדים לתפקיד רוה"מ רוסיה).

ד) באמצע אפריל ביקר בהזמנת ראש העיר ירושלים ות"א בישראל ראש עיריית מוסקבה, ג. פופוב ונפגש עם רוה"מ, שה"ח, ראשי עיריית י"ם ות"א, יו"ר מפלגת העבודה ח"כ רבין ועם ח"כ פרס הביא עימו שדר בע"פ מהנשיא ילצין הקורא להידוק שת"פ בין המדינות.

ה) בימים 1/5 - 28/4 התקיים ביקור עבודה רשמי של סגן הנשיא א. רוצקוי בראש משלחת כלכלית, אשר נפגש עם נשיא המדינה, רוה"מ, שר האוצר ואנשי כלכלה ועסקים. לס/הנשיא נלווה ס/שה"ח-לשעבר, י. וורונצוב, יועצו המדיני של ילצין.

ס/הנשיא רוצקוי התבטא במהלך ביקורו בתחום המדיני: א) רוסיה עסוקה כעת יותר בהתרחשויות פנים ופחות בנושאי חוץ אך יחד עם זאת, כיו"ר משותף לתהליך השלום במז"ת, אינה יכולה להזניח כליל את האזור הזה.

ב) לישראל הזכות לחיות בשלום ובבטחון באזור. זכות זו נרכשה בדם רב ואין לאף אחד הסמכות לבטלה.

ג) ירושלים היא בירת ישראל מזה דורות וחייבת להשאר מאוחדת. ד) ניתוק היחסים עם ישראל ב-1967 היה שגיאה היסטורית שבגינה הפסידה רוסיה 25 שנים של שת"פ פורה.

ה) הביקור הוא שלב חדש ביחסים בין שתי המדינות ויש למהר ולפתח שת"פ בכל התחומים, כאשר העולים הרבים מרוסיה יכולים להוות גשר מצויין לפיתוחם.

תהליך עשיית השלום באזורנו
פתיחת השיחות הרב-צדדיות במוסקבה - אחרי היסוסים רבים - העלתה את רוסיה לדרגה שווה לזו של ארה"ב, לפחות בתפקידה כשותפה שווה לתהליך.

לקראת הועידה במוסקבה 28/1/92 הגיע מסר משה"ח רוסיה אל ס/ראה"מ ושה"ח ד. לוי שבוטאו בו הדגשים שלהלן:

א) המזה"ת הינו בעל חשיבות רבה לאינטרסים הלאומיים של רוסיה.

ב) מדיניות החוץ של רוסיה, כממשיכת דרכה של בריה"מ, תחתור להשכנת שלום בר קיימא ויציבות במזה"ת.

ג) רוסיה תמשיך לשתף פעולה עם ארה"ב בתהליך עשיית השלום.

ד) השיחות הרב-צדדיות במוסקבה נועדו לנרמל את המצב במזה"ת וליצור בו אקלים של אמון.

ה) הבעת תקוות שה"ח רוסיה ליצירת קשרים אישיים "למען שת"פ הדוק" בין ישראל לרוסיה ועמיהן.

סוג תיק:

מסמך: 170200

חוזם: 2,17539

מ-: מוסקבה, נר: 171, תא: 160292, זח: 1500, דח: ב, סג: שמ
9,610037

שמור / בהול

אל: מנהל מזא"ר 1
לשכת ס' רוה"מ ושה"ח
דע: לשכת הנשיא
לשכת רוה"מ

מאת: מוסקבה

הנדון: פגישה עם מיכאיל גורבצ'וב - 14.2
הפגישה היתה ביוזמת השגריר. נכחו גורבצ'וב ועוזרו אנטולי צ'רנייב ומצדינו, לוין ומי-עמי שרשם.
השיחה שאמורה הייתה להמשך כ-20 דקות התארכה מעבר לשעה.

1. גורבצ'וב סיפר שבעקבות פגישותיו עם משלחות ערביות וישראליות צץ הרעיון שגורבצ'וב יכול לסייע ולפייס בסכסוך המזיתי. על כן בכוונתו לצאת לאיזור (שבו לא ביקר אף פעם) ולבקר גם בישראל. הערבים מודאגים מגלי העליה מבריה"מ ובעיקר משוב העולים בשמחים. לוין שלל את הסענה של ישוב העולים בשמחים כמדיניות. גורבצ'וב הציע שנחשוב היטב על מציאת פתרון לבעיה. אישית הוא סבור שהישובים הם עכורינו קלף-מיקוח טוב ולו נסיון רב בזה. הזכיר שהמו"מ עם סין על הגבולות נמשך למעלה מ-20 שנה והסתיים עתה בויכוח על - ששת אלפים ק"מ.

2. לוין הגיש לגורבצ'וב את הזמנות אוניברסיטת ת"א והטכניון ומסר על כוונת הנשיא הרצוג לארחו לסעודה רשמית. גורבצ'וב ביקש למסור את תודתו לכל המזמינים והציע לפצל את ביקורו בארץ - בחודש יוני יבוא לביקור קצר לסכסכים ובמחצית השניה של השנה יגיע לביקור עבודה. את הלו"ז עוד יודיע לנו.

3. השגריר מסר לגורבצ'וב את קובץ חומר ההסברה שהוכן לקראת 'ועידת מוסקבה' וכן את נאום השר לוי ברוסית. גורבצ'וב העיר כי שמח לפגוש בשה"ח שהינו 'איש מרשים, בעל חזון'. לוין הזכיר כי בפגישה עם לוי עלה הנושא של משה רבינו ועל כן אנו מגישים לו שי את תני"כ ליסבון. גורבצ'וב הודה מאוד והוסיף שראייה מקסימובנה רעיתו, תשמח מאוד כי למדה תולדות הדתות. הרי התני"כ הוא מאוצרות האנושות. ציין שעל שולחנו מונח עכשיו ספר התני"כ בו הוא מעיין. אולם אומר זאת באופן אישי בלבד.

4. הנשיא לשעבר סקר את מה שקורה ברוסיה. מקווה שתהליך הרפורמות ימשך בלי שפיקות דמים. הרוסים רגישים מאוד ל'רוסיות' שלהם אך לדעתו כל אחד צריך להרגיש שקיומו חוקי. ברור שלא כולם יחיו בשוויון. יש אנשים מבורכים ויש לתת להם לפתח את כשרונותיהם - כאן התכוון ליהודים. הוא עוסק כעת בכתיבת ספר על ארועי דצמבר 1991 ובו ירכז את הנאומים והתחזיות שלו דאז על מנת שהעם ידע ולא ישכח מה אמר.

5. הוא מסיח ביקורת במנהיגים של חבר העמים שמתכנסים בניחותא פעם בחודש כאילו יש זמן. הם לא אוהבים את הביקורת. בדברו על סדר היום של מפגש מינסק אמר שהחשוב זה לא רק ענין הצבא עליו ידובר אלא הרס השוק ושליטת המונופולין השונים. אם הממשלה הרוסית לא תעקוב אחר ההתפתחויות ולא תכניס תקונים תוך כדי בצוע הרפורמות יכולה להגרם התפוצצות חברתית כבר בחודש מרץ. ילצין צילצל ושאלו אם יהיה באופוזיציה לתקונים. גורבצ'וב ענה

לציון שיתמוך בהם כל עוד נמשכות הרפורמות.

6. לדעתו של גורבצ'וב - א. יש להפיל את הגבולות (הכוונה כנראה למכסים והגבולות כלכליות) בין הרפובליקות.
ב. להקטין את המיסים על האכרים.
ג. לפתח במרץ את התעשייה הקלה על מנת לספק סחורות לשוק.
ד. להלחם במונופולין המחניקים את המשק.
גורבצ'וב לא מוציא מכלל אפשרות את הצורך באמצעים אדמיניסטרטיביים חריפים ולדעתו עדיף אוטוריטריזם מאשר דיקטטורה. דמוקרטיה חזקה וקשוחה עדיפה מריאקציה. רוצה שהידידים של רוסיה בארץ ידעו זאת. יש לעזור לרוסיה ויש לעזור לילצין.

7. גורבצ'וב חזר לנושא הויתורים על השטחים. לוין הסביר את נושא מצב המלחמה המתמדת, אי-ההכרה בקיום המדינה היהודית עצמאית והחרם הערבי. גורבצ'וב העיר כי לצורך הסדר שלום יש לתת ערבויות פוליטיות מוצקות ולהפעיל מנגנוני פקוח וסנקציות קשוחים להגיב על כל הפרה. לוין הדגיש, תוך שהסתייע במפות, את גודלה של ישראל ואת חשיבות העומק האסטרטגי עבורינו. הנשיא לשעבר שאל אם צעד הפיוס שלנו כלפי סוריה, יכול לנסרל את אסד. ציין כי מכיר את אסד היטב ושוחח איתו פעמים במשך 5 שעות. סבור שבאסד חל שינוי. גם מובארק יכול להשפיע על אסד. לוין הדגיש שסוריה היא המכשול לשלום, שלא רוצה לדון בשלום אלא רק בנסיגה מרמת הגולן. הסביר את שורשי הסכסוך ואת נושא ירושלים. פירט את נושא הפליטים.

8. לוין ציין כי איראן מדאיגה אותנו. נוצרו חמש מדינות מוסלמיות חדשות ואיראן מתחילה לחדור לשם. גורבצ'וב הגיב כי הסעודים והתורכים דברו על כך עם הרוסים והגיעו להבנה שיש להגביר את ההשקעות ברפובליקות כמשקל נגד לאיראן. עם זאת ביקש שנדע שרוסים מסויימים חושבים ש-5 הרפובליקות הן חגורת הגנה של רוסיה.

9. גורבצ'וב התעניין ביחסי רוסיה וישראל והעיר כי אין להעלב מכך שרוסיה לא מקדישה תשומת לב לישראל - רוסיה עסוקה כך בהרבה תחומים וגם טרם הגיעה ל'הכרה של זהותה'. לוין הציע שבמדיניות החוץ החדשה שלה, על רוסיה לראות את ישראל כחלק חשוב של המזית שבה גרים יוצאי רוסיה רבים. לזה מיהר והוסיף גורבצ'וב היבט נוסף - שיש לראות בישראל גם גשר ליהדות העולם וידוע לו שהיהדות אוהדת את רוסיה.

10. השיחה נערכה באווירה טובה וגלווית לב. גורבצ'וב הציע לקיים פגישה נוספת לדון לעומק בבעיות המזית ערב יציאתו.

מי-עמי

ת9: שהח, רהמ, מנכל, ממנכל, מצב, גוברין, מזאר 1
ת9: רביב, מאור, ר/מרכז, ממד, רס, אמן, לשכתהנשיא

מזא"ר 1
סל' 303744

ג' תשנ"ב
4 ביוני 1992
חבמ 103.01

208679

הנדון: יחסי ישראל - חבר המדינות העצמאיות

1. רוסיה
הוכן מזכר הבנה כללי בין שתי המדינות בתחומי הכלכלה, הסחר, תרבות, תיירות והתייעצויות תקופתיות של מומחי משה"ח. אשר ייחתם בעת ביקורו הקרוב של שה"ח במוסקבה. נמצאים בהכנה-הסכמים בילטרליים בנושאי כלכלה, חקלאות ותרבות.
2. אוקראינה
היחסים הדיפלומטיים עם רפובליקה זו הוקמו ב- 26/12/91. במהלך החודשים האחרונים ביקרו בארץ ס/נשיא, ס/רוה"מ ויועץ נשיא אוקראינה. בהכנה-הסכם לשת"פ בתחום החקלאות. שגרירות ישראל אמורה להפתח בקייב במהלך החודשים הקרובים.
3. ביילארוס
ישראל הכירה בעצמאות הרפובליקה ב- 25/12/91. הסכם להקמת היחסים הדיפלומטיים מלאים אמור להתם במהלך ביקורו של רוה"מ בילארוס בישראל בחודש מאי הקרוב. הסוכנות היהודית מפעילה מפברואר ש.ז. סיסות עולים מבירת הרפובליקה-מינסק. ב- 26-28/5 ביקר רוה"מ ושה"ח בישראל ובמסגרת הביקור נכוננו היחסים הדיפלומטיים בין ישראל לביילארוס. נחתם מזכר-הבנה לשת"פ.
4. קזאחסטן
יחסים דיפלומטיים עם רפובליקה זו כוננו ב- 10/4 בעת ביקורו של שגרירנו במוסקבה בבירת הרפובליקה אלמה-אטה.
שר החקלאות של קזאחסטן ביקר בארץ בחודש מרץ האחרון. נשיא ורוה"מ קזאחסטן הוזמנו לביקור בארץ.
שגרירות ישראל באלמה-אטה נמצא ממונה-זמני עד לפתיחת במהלך החודשים הקרובים.
חברת בזק (בשותף חברות אמריקניות) מקימה תשתית תקשורת בקזאחסטן.
כן מתקיימת פעילות של חברות ישראליות פרטיות בתחום החקלאות.

5. סג'יקיסטן
יחסים דיפלומטיים כוננו ב-3/4. שה"ח סג'יקיסטן, KAYUMOV הביע נכונות (באמצעות איש עסקים יהודי) לבקר בארץ בהקדם האפשרי.
6. אוזבקיסטן
היחסים הדיפלומטיים עם רפובליקה זו ב-22/2. שגרירות ישראל אמורה להפתח בסשקנט במהלך החודשים הקרובים. בינתיים שוגר ממונה זמני. נשיא ושה"ח אוזבקיסטן הוזמנו לביקור ארצה. בשיחתו עם שגרירנו במוסקבה הביע שה"ח אוזבקיסטן את עניין ארצו לחתום על שורת סכמים לשתי"פ בתחומי כלכלה וסחר עם ישראל. קבוצת אייזנברג פעילה ברפובליקה זו בתחום גידול כותנה.
7. אזרבייג'אן
יחסים דיפלומטיים כוננו ב-6/4. נשיא הרפובליקה (שהודח במרץ) דחה את ביקורו בישראל על רקע אי שקט פנימי ברפובליקה והסיכסוך בחבל נאגורנו-קאראבך.
ברפובליקה פועלת אגודת ידידות אזרבייג'אן-ישראל ואגודה מקבילה מוקמת בימים אלו בישראל.
8. תורכמניסטן
ישראל הכירה בעצמאות הרפובליקה ב-25/12/91 סרס נקבע מועד היחסים הדיפלומטיים.
10. קירגיזסטן
היחסים הדיפלומטיים עם רפובליקה זו הוקמו ב-4/3/92. יועץ נשיא קירגיזסטן, אייטמטוב, שביקר בארץ סוף חודש פברואר האחרון הציע מספר נושאים לשתי"פ וביניהם קשרי תעופה ישירים, סיוע ויועץ חקלאי, ניצול משותף של אוצרות טבע בקירגיזסטן, הסכמי תרבות וסחר.
נשיא קירגיזסטן הוזמן לביקור בישראל. מועד לביקור זה סרס נקבע.
11. גרוזיה
ישראל הכירה בעצמאות הרפובליקה ב-26/3/92. יחסים דיפלומטיים נכוננו ב-1/6. הכרתנו המאוחרת ברפובליקה זו נבעה מאי-הצטרפותה של גרוזיה לחבר המדינות העצמאיות ומאי-יציבות פנימית ברפובליקה.
11. ארמניה
ישראל הכירה בעצמאות ארמניה ב-25/12/91 יחסים דיפלומטיים כוננו ב-22/4/92.
ס/נשיא האקדמיה למדעים של ארמניה ביקר בארץ בסוף חודש מרץ כאורח האוני' העברית ואקדמיה למדעים של ישראל. במהלך הביקור סוכס על שתי"פ בין שתי האקדמיות.
ראש עיריית ירוואן ביקר אלו בארץ במסגרת הכנס הבינ"ל לראשי ערים.

12. מולדובה
הכרה בעצמאות הרפובליקה - 25/12/91. בקרוב יחתם הסכם לכינון יחסים דיפלומטיים מלאים.

סגן ראשון לרוה"מ מולדובה ביקר בארץ בפברואר האחרון ונפגש עם נציגי משה"ח ומשרד החקלאות. במהלך הביקור סוכס כי ישראל תשלח מספר מומחים חקלאיים למולדובה להקמת פרויקט לגידול עגבניות.

13. יהודי חבר המדינות העצמאיות
מספר יהודים ברוסיה, אוקראינה, ביילורוס ומולדובה כ- 1,400,000. במדינות הבלטיות 38,000. ברפובליקות המוסלמיות כ- 200,000 (כ-95% מבקשים לעלות ארצה מהמוסלמיות).

בסה"כ כ- 63% מכלל יהודי בריה"מ לשעבר הגישו בקשה לעליה.

14. הרפובליקות הבלטיות
ישראל הכירה ברפובליקות הבלטיות כ-4/9/91 היחסים עמן נכונו בינואר 1992. במהלך החודשים הקרובים תפתח שגרירות ישראל בבירת לסביה-ריגה, אשר תיצג את האינטרסים הישראליים גם בשתי הרפובליקות הבלטיות הנותרות.

ראוי לציין כי מדינת ישראל מעורבת בשאלת חוק החנינה והטיהור של פושעי-מלחמה ומשתפי-פעולה עם הנאצים בליטא. משלחת משותפת עם מוסדות ציבור, תצא בקרוב לוילנה כדי לקיים מגעים עם הפרלמנט והשלטונות. בעיה דומה עלתה באסטוניה.

לסביה ואסטוניה מינו קונסול כבוד בישראל.

מסמך: 170200
חוזם: 2,17539
מ-מוסקבה, נר: 171, תא: 160292, חז: 1500, דח: ב, סג: שמ:
9,610037

שמור / בהול

אל: מנהל מזא"ר 1
לשכת ס' רוה"מ ושה"ח
דע: לשכת הנשיא
לשכת רוה"מ

מאת: מוסקבה

הנדון: פגישה עם מיכאיל גורבצ'וב - 14.2
הפגישה היתה ביוזמת השגריר. נכחו גורבצ'וב ועוזרו אנטולי צ'רנייב ומצדינו, לוין ומי-עמי שרשם.
השיחה שאמורה הייתה להמשך כ-20 דקות התארכה מעבר לשעה.

1. גורבצ'וב סיפר שבעקבות פגישותיו עם משלחות ערביות וישראליות צץ הרעיון שגורבצ'וב יכול לסייע ולפייס בסכסוך המזיתי. על כן בכוונתו לצאת לאיזור (שבו לא ביקר אף פעם) ולבקר גם בישראל. הערבים מודאגים מגלי העליה מברוה"מ ובעיקר מיישוב העולים בשטחים. לוין שלל את הסענה של ישוב העולים בשטחים כמדיניות. גורבצ'וב הציע שנחשוב היטב על מציאת פתרון לבעיה. אישית הוא סבור שהישובים הם עבורינו קלף-מיקוח טוב ולו נסיון רב בזה. הזכיר שהמו"מ עם סין על הגבולות נמשך למעלה מ-20 שנה והסתיים עתה בויכוח על - ששת אלפים ק"מ.

2. לוין הגיש לגורבצ'וב את הזמנות אוניברסיטת ת"א והטכניון ומסר על כוונת הנשיא הרצוג לארחו לסעודה רשמית. גורבצ'וב ביקש למסור את תודתו לכל המזמינים והציע לפצל את ביקורו בארץ - בחודש יוני יבוא לביקור קצר לסכסכים ובמחצית השניה של השנה יגיע לביקור עבודה. את הלו"ז עוד יודיע לנו.

3. השגריר מסר לגורבצ'וב את קובץ חומר ההסברה שהוכן לקראת יועידת מוסקבה וכן את נאום השר לוי ברוסית. גורבצ'וב העיר כי שמח לפגוש בשה"ח שהינו 'איש מרשים, בעל חזון'. לוין הזכיר כי בפגישה עם לוי עלה הנושא של משה רבינו ועל כן אנו מגישים לו שי את תנ"כ ליסכון. גורבצ'וב הודה מאוד והוסיף שראייה מקסימובנה רעיתו, תשמח מאוד כי למדה תולדות הדתות. הרי התנ"כ הוא מאוצרות האנושות. ציין שעל שולחנו מונח עכשיו ספר התנ"כ בו הוא מעיין. אולם אומר זאת באופן אישי בלבד.

4. הנשיא לשעבר סקר את מה שקורה ברוסיה. מקווה שתהליך הרפורמות ימשך בלי שפיכות דמים. הרוסים רגישים מאוד ל'רוסיות' שלהם אך לדעתו כל אחד צריך להרגיש שקימו חוקי. ברור שלא כולם יחיו בשוויון. יש אנשים מבורכים ויש לתת להם לפתח את כשרונותיהם - כאן התכוון ליהודים. הוא עוסק כעת בכתיבת ספר על ארועי דצמבר 1991 ובו ירכז את הנאומים והתחזיות שלו דאז על מנת שהעם ידע ולא ישכח מה אמר.

5. הוא מסיח ביקורת במנהיגים של חבר העמים שמתכנסים בניחותא פעם בחודש כאילו יש זמן. הם לא אוהבים את הביקורת. בדברו על סדר היום של מפגש מינסק אמר שהחשוב זה לא רק עניין הצבא עליו ידובר אלא הרס השוק ושליטת המונופולין השונים. אם הממשלה הרוסית לא תעקוב אחר ההתפתחויות ולא תכניס תקונים תוך כדי בצוע הרפורמות יכולה להגרם התפוצצות חברתית כבר בחודש מרץ. ילצין צילצל ושאלו אם יהיה באופוזיציה לתקונים. גורבצ'וב ענה

לילצין שיתמוך בהם כל עוד נמשכות הרפורמות.

6. לדעתו של גורבצ'וב - א. יש להפיל את הגבולות (הכוונה כנראה למכסים והגבולות כלכליות) בין הרפובליקות.
ב. להקטין את המיסים על האכרים.
ג. לפתח במרץ את התעשייה הקלה על מנת לספק סחורות לשוק.
ד. להלחם במונופולין המחניקים את המשק.
גורבצ'וב לא מוציא מכלל אפשרות את הצורך באמצעים אדמיניסטרטיביים חריפים ולדעתו עדיף אוטוריזם מאשר דיקטטורה. דמוקרטיה חזקה וקשוחה עדיפה מריאקציה. רוצה שהידידים של רוסיה בארץ ידעו זאת. יש לעזור לרוסיה ויש לעזור לילצין.

7. גורבצ'וב חזר לנושא הויתורים על השטחים. לוין הסביר את נושא מצב המלחמה המתמדת, אי-ההכרה בקיום המדינה היהודית עצמאית והחרם הערבי. גורבצ'וב העיר כי לצורך הסדר שלום יש לתת ערבויות פוליטיות מוצקות ולהפעיל מנגנוני פקוח וסנקציות קשוחים להגיב על כל הפרה. לוין הדגיש, תוך שהסתייע במפות, את גודלה של ישראל ואת חשיבות העומק האסטרטגי עבורינו. הנשיא לשעבר שאל אם צעד הפיוס שלנו כלפי סוריה, יכול לנטרל את אסד. ציין כי מכיר את אסד היטב ושוחח איתו פעמים במשך 5 שעות. סבור שבאסד חל שינוי. גם מובארק יכול להשפיע על אסד. לוין הדגיש שסוריה היא המכשול לשלום, שלא רוצה לדון בשלום אלא רק בנסיגה מרמת הגולן. הסביר את שורשי הסכסוך ואת נושא ירושלים. פירט את נושא הפליטים.

8. לוין ציין כי איראן מדאיגה אותנו. נוצרו חמש מדינות מוסלמיות חדשות ואיראן מתחילה לחזור לשם. גורבצ'וב הגיב כי הסעודים והתורכים דברו על כך עם הרוסים והגיעו להבנה שיש להגביר את ההשקעות ברפובליקות כמשקל נגד לאיראן. עם זאת ביקש שנדע שרוסים מסויימים חושבים ש-5 הרפובליקות הן חגורת הגנה של רוסיה.

9. גורבצ'וב התעניין ביחסי רוסיה וישראל והעיר כי אין להעלב מכך שרוסיה לא מקדישה תשומת לב לישראל - רוסיה עסוקה כך בהרבה תחומים וגם טרם הגיעה ל'הכרה של זהותה'. לוין הציע שבמדיניות החוץ החדשה שלה, על רוסיה לראות את ישראל כחלק חשוב של המזית שבה גרים יוצאי רוסיה רבים. לזה מיהר והוסיף גורבצ'וב היבט נוסף - שיש לראות בישראל גם גשר ליהדות העולם וידוע לו שהיהדות אוהדת את רוסיה.

10. השיחה נערכה באווירה טובה וגלווית לב. גורבצ'וב הציע לקיים פגישה נוספת לדון לעומק בבעיות המזית ערב יציאתו.

מי-עמי

תפ: שהח, רהמ, מנכל, ממנכל, מצב, גוברין, מזאר 1
תפ: רביב, מאור, ר/מרכז, ממד, רס, אמן, לשכתהנשיא